

FIUB –MASTER: Științele antichității, medievistică și arheologie

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
1.2 Facultatea	ISTORIE
1.3 Departamentul	RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI ISTORIE UNIVERSALĂ
1.4 Domeniul de studii	ISTORIE
1.5 Ciclul de studii	MASTER
1.6 Programul de studii	ȘTIINȚELE ANTICHITĂȚII, MEDIEVISTICĂ ȘI ARHEOLOGIE

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	GÂNDIREA POLITICĂ MEDIEVALĂ ÎN TEXTE						
2.2 Titularul cursului							
2.3 Titularul seminarului	Lect. univ. dr. Damian Liviu						
2.4 An de studiu	II	2.5. Semestru	I	2.6. Tip de evaluare	V	2.7 Regimul disciplinei	DOP/DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru alocate activităților didactice)

3.1 Nr. ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 Curs	2	3.3 Seminar	2
3.4 Total ore în planul de învățământ	56	Din care: 3.5 Curs	28	3.6 Seminar	28
Distribuția fondului de timp:					Nr. ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					72
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					40
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					

3.7 Total ore studiu individual	119
3.8 Total ore pe semestru	175
3.9 Numărul de credite	7

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	Dezvoltarea gândirii critice a studenților în acord cu metoda istorică Utilizarea surselor Asimilarea și utilizarea conceptelor specifice domeniului
Competențe transversale	Cum se realizează cercetarea Analiza și sinteza Abilități în prezentarea materialului istoric

7. Obiectivele disciplinei

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cunoașterea ideilor, formelor și noțiunilor medievale Capacitatea de a analiza și interpreta în context Fixarea în timp și spațiu a curentelor de gândire (legându-le de evenimente)
7.2 Obiectivele specifice	Formarea abilităților de a critica și înțelege sursele Cunoașterea principiilor hermeneutice Familiarizarea cu vocabularul formelor de gândire (filosofic, teologic, politic) specific Evului Mediu

8. Conținuturi

FIUB –MASTER: Științele antichității, medievistică și arheologie

8.1 Curs		Metode de predare	Observații
1.	Antichitatea târzie: forme ale gândirii precreștine	Prelegere/discuție	Material/schiță
2.	Forme ale gândirii în Noul Testament, la post-apostolici și apologeți (gândirea filosofică păstrată în structurile teologiei)	Prelegere/discuție	Material/schiță
3.	Părinții latini și formele gândirii	Prelegere/discuție	Material/schiță
4.	Părinții greci și formele gândirii (filozofia bizantină)	Prelegere/discuție	Material/schiță
5.	Primatul credinței	Prelegere/discuție	Material/schiță
6.	Primatul rațiunii	Prelegere/discuție	Material/schiță
7.	Acordul dintre rațiune și credință (logica/gândire-formă/gândire-ființă)	Prelegere/discuție	Material/schiță
8.	Gândirea arabă (receptare, influențe și dispute)	Prelegere/discuție	Material/schiță
9.	Societate și forme ale gândirii politice (specificul creștin)	Prelegere/discuție	Material/schiță
10.	Cearța universalilor (gândire și realitate)	Prelegere/discuție	Material/schiță
11.	Mistica	Prelegere/discuție	Material/schiță
12.	Universitățile și sistemele de gândire (contribuțiile gândirii teologiei filosofice medievale)	Prelegere/discuție	Material/schiță
Bibliografie selectivă:			
8.2 Seminar			
1.	Creștinismul: răsturnarea valorilor (concepte) „πίστις”/„νοῦς”/„λόγος” / „συγκατάθεσις”	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
2.	Resimbolizarea lumii (imaginea / concepția despre lume)	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
3.	Clement din Alexandria, <i>Pedagogul / Stromatele / despre mâncare, gândire și filosofie</i> (fragmente)	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
4.	Origen: <i>hermeneutica / libertate și rugăciune / apologetica</i> (inovație creștină?): <i>Contra Celsus</i> [alte reacții: Marcus Aurelius / Porfiriu/ Plotin / Iulian Apostatul / Damascius (550?)]	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
5.	Tertulian, <i>Apologeticum</i> / - alte scrieri moral-filozofice / Eusebius (analogia cu natura) / Atanasie (respingerea polimorfismelor și dualismelor / Synesius (<i>De regno</i>) / Isidor Pelusiotul (folosul gândirii păgâne)	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
6.	Atanasie: <i>Contra Gentes / De Incarnatione Verbi Dei</i> (sinteza gândirii în Răsărit / o nouă direcție) / <i>hermeneutica</i> Chiril al Alexandriei: <i>Zece cărți împotriva lui Iulian Apostatul</i> Ioan Philoponos (premise teologice în cercetarea naturii)	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
7.	Augustin, <i>Despre cetatea lui Dumnezeu</i> (doctrina politică / sinteza gândirii în Apus – o nouă direcție) / <i>Enchiridion</i> / Gelasius I, <i>Scrisoare către împăratul Anastasius</i> / Isidor din Sevilla, <i>Sententiae</i> , III, cap. 51 – (5) Alcuin, <i>Scrisoare către Carol cel Mare</i> : doctrina politică Augustin: <i>Confesiunile / Solilocvii</i> (despre adevăr - fragmente) / Leon cel Mare, <i>Predica despre Roma (La ziua nașterii apostolilor Petru și Pavel)</i> – ideea	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)

FIUB –MASTER: Științele antichității, medievistică și arheologie

	politică Grigore cel Mare, <i>Dialoguri despre moarte</i> (credință, medicină, miracol) / <i>Regula pastorei: humilitas</i> (contribuții la gândirea politică) / Beda Venerabilul [(11) fragmente din predici]		
8.	Vasile cel Mare, <i>Cuvânt către tineri despre folosul învățaturii eline</i> / Ioan Gură de Aur, <i>Scriptura și filozofia păgână</i> , Asterius de Amasea, <i>Predica (gândire morală)</i> / Ieronim, despre educație (fragmente)	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
9.	Grigore de Nazianz, Grigore de Nyssa, Macrina: „gândire” catehetică (κατηχέω/κατηχήθης) / raportul dintre teologie și filozofie	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
10.	Theodoret din Cyr, <i>Zece cuvinte despre providență</i> Boethius, <i>Mângâierile filozofiei</i> Ioan Damaschin (sec. VII-VIII) <i>Despre bine și rău</i> (în gândirea răsăriteană) / despre <i>cunoaștere, logică și filozofie</i> [fragmente]/Apărarea filozofiei (fragment)/ <i>Logica</i>	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
11.	Nil Ascetul, <i>Filocalia – Cuvânt ascetic și gândire profană</i> / Maxim Mărturisitorul, <i>Capete gnostice / Ambigua</i> Columban (sec. VII): <i>Cuvântări despre minte și disciplină – fragmente</i> Al-Kindi/Al-Rāzī/al-Farabi/Avicenna (Ibn Sīnā)/Averroës (Ibn Rushd)/al-Ghazālī (despre inconsecvența filozofilor)	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
12.	Anselm (sec. XI) <i>Cur Deus Homo / Proslogion / Monologion</i> - soteriologia; - argumentul ontologic; Simeon Noul Teolog, m. 1022 [(3) fragmente] [<i>Cele 225 de capete teologice și practice</i> (35)] Roger Bacon (către papa Clement IV): <i>scrisoare</i> despre importanța filozofiei Tomma din Aquino, <i>Summa theologica</i> (rațiune și credință)	Prelegere scurtă/citirea surselor/dezbatere	Material pentru lectură digitalizat (izvoare/texte)
Bibliografie Alain de Libera, <i>Gândirea Evului Mediu</i> , Editura Amarcord, Timișoara, 2000 Baird, Forrest E., and Kaufmann, Walter, 2007, <i>Medieval Philosophy</i> , 5th edition, Philosophic Classics (Volume 2), Upper Skaddle River, N. J.: Prentice-Hall. Bosley, Richard N., and Tweedale, Martin, 2006, <i>Basic Issues in Medieval Philosophy: Selected Readings Presenting the Interactive Discourses among the Major Figures</i> , 2nd edition, Peterborough, Ont.: Broadview Press. Canning, Joseph, <i>A History of Medieval Political Thought 300–1450</i> , London: Routledge, 1996 Dronke, Peter (ed.), <i>A History of Twelfth-Century Western Philosophy</i> , Cambridge: Cambridge University Press, 1988 Etienne Gilson, <i>Filozofia în Evul Mediu</i> , București, Humanitas, 1995 Gersh, Stephen, <i>Middle Platonism and Neoplatonism: The Latin Tradition</i> , 2 volumes (Publications in Medieval Studies: Volume 23), Notre Dame, Ind.: University of Notre Dame Press, 1986 Gierke, Otto Friedrich von, 1900, <i>Political Theories of the Middle Age</i> , Frederic William Maitland (trans.), Cambridge: Cambridge University Press, 1900 Gracia, Jorge J. E. and Timothy Noone, <i>A Companion to Philosophy in the Middle Ages</i> (Blackwell Companions to Philosophy), Oxford: Blackwell Publications, 2003 Hyman, Arthur, Walsh, James J., and Williams, Thomas (eds.), 2010, <i>Philosophy in the Middle Ages: The Christian, Islamic and Jewish Traditions</i> , 3rd edition, Indianapolis: Hackett Publishing Company; 1st edition, 1978; 2nd edition, 1983. Inglis, John (ed.) <i>Medieval Philosophy and the Classical Tradition: In Islam, Judaism, and Christianity</i> , London-New York: Routledge, 2002 Kantorowicz, Ernst H., <i>The Kings Two Bodies</i> , Princeton University Press, 1997 Koterski, Joseph W., S.J., <i>An Introduction to Medieval Philosophy: Basic Concepts</i> , Chichester: Wiley-			

Blackwell, 2009
 Kretzmann, Norman, *et al.* (eds.), *The Cambridge History of Later Medieval Philosophy: From the Rediscovery of Aristotle to the Disintegration of Scholasticism, 1100–1600*, Cambridge: Cambridge University Press, 1982
 Luscombe, D. E., *Medieval Thought* (History of Western Philosophy: Volume 2), Oxford: Oxford University Press, 1997
 MacDonald, Scott, and Kretzmann, Norman, “Medieval Philosophy,” *Routledge Encyclopedia of Philosophy* (Volume 6), London: Routledge, pp. 269–77, 1998
 Marenbon, John, *Medieval Philosophy: An Historical and Philosophical Introduction*, London: Routledge, 2007
 McGrade, A. S. (ed.) *The Cambridge Companion to Medieval Philosophy*, Cambridge: Cambridge University Press., 2003
 Pasnau, Robert, and Christina van Dyke (eds.), 2010, *The Cambridge History of Medieval Philosophy*, Cambridge: Cambridge University Press.
 Platon, Alexandru Florin, „*Corpul politic*” in *cultura europeană. Din Evul Mediu până în epoca modernă*, Ed. Polirom, Iași, 2017
 Platon, Alexandru Florin, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes*, Polirom, Iași, 2005
 Quasten, Johannes, *Patrology* (4 volumes), Notre Dame, Ave Maria Press, 1986
 Quillet, Jeannine, *Cheile puterii în Evul Mediu*, Ed. Corint, București, 2003
 Schoedinger, Andrew B. (ed.), 1996, *Readings in Medieval Philosophy*, New York: Oxford University Press.
 Spade, Paul Vincent, “Medieval Philosophy,” in Anthony Kenny (ed.), *The Oxford Illustrated History of Philosophy*, Oxford: Oxford University Press, Chapter 2, pp. 55–105, 1994
 Ulmann, Walter, *Law and Politics in the Middle Ages: An Introduction to the Sources of Medieval Political Ideas*, 1976
 Vlăduțescu, Gheorghe, *Alianța cu filosofia în primele veacuri creștine*, București, Paideia, 2018
 Vlăduțescu, Gheorghe, *Filosofia primelor secole creștine*, Editura Enciclopedică, București, 1995
 Vlăduțescu, Gheorghe, *Gândirea Evului Mediu*, vol. I-II, București, Minerva, 1984
 Vlăduțescu, Gheorghe, *O istorie a ideilor filosofice*, Editura Științifică, București, 1990

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Seminarul urmărește să dezvolte abilitățile studenților în ce privește argumentarea, justificarea și reconstrucția istorică pornind de la surse și să comunice adecvat, potrivit standardelor, rezultatele cercetării

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere în notă
10.4 Curs	Participare activă la clasă	oral	50%
10.5 Seminar / laborator	Studierea și prezentarea unei surse (dezbateri)	oral	50%
10.6 Standard minim de performanță:			
Cunoașterea punctuală a direcțiilor de gândire medievală (pe etape) 20%			
Raportul dintre surse și interpretări 30 %			
Cunoașterea dezbaterilor istoriografice referitoare la cadre și contexte medievale 20%			
Sesizarea progresului în domeniul istoriei ideilor 30%			

Data Completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

29.09.2024

Data avizării în departament

Semnătura Directorului de Departament